

Elképelem, hogy valamikor ősszel kezdedbe kerül a Liget angol nyelvű különkiadása, és meglátod magadat a fotón. Elcsodálkozol, örülsz a képnek, szereted, ha fényképeznek. A kép tetszik, de a szöveggel nem tudsz mit kezdeni. Az iskolában tanultál angolul, többé-kevésbé megérted a mondatokat, de a világ, ahol-ahonnan írok, idegen számodra, talán sejtetted, hogy valahol a távoli Európában lehet.

Szeretnék veled beszélgetni, ismeretlen fiú. A kép arra készített, hogy megszólítsalak, s ha másképp nem, hát így, egy soha el nem küldhető levélben. Nem tudom, hindu vagy-e vagy muszlim, netán bengáli buddhista ősök keresztényé lett gyereke? Korodat is csak találgatom, nem lehetsz több 10-12 évesnél. A vödör, ha megtelik, alighanem olyan nehéz lesz, mint te magad. De meg tudod-e tölteni? Úgy látom, szivattyús kútból kell erős kézmozdulatokkal felhozni a vizet, bal kezettel éppen lenyomod a szivattyú vaskarját. De nem látom, mekkora sugárban lövell vödörbe a víz a dugattyú egy-egy löketére. Lehet, hogy nem is lövell, csak csurran-folydogál, így nagyon sokszor kell lenyomnod a vasrudat, hogy megteljen a vödör. Biztosan erős karod van, nem először pumpálsz ki az ivóvizet. Lehet, azzal is megelégszel, ha legalább félig lesz. Vajon milyen messziről jöttél a kúthoz? Egyedül jöttél, jó messziről, mert azt mondták, már csak itt van iható víz. A falud környékét úgy elöntötte a monszun utáni ár, hogy ki sem látszanak belőle a vízvételi helyek. Az óriási vascsövek, amik a városokba szállítanak – csapolni lehet belőlük –, messze esnek faludtól. Errefelé már apad, így hát vállalkoztál a több mérföldes útra. Talán tudod, talán nem, hogy a víz, amit viszel, alig tisztább, mint a lábadat majd térdig áztató poccsolya.

Lehet, nem haltok bele, ha megisszátok. Gondolom, már a színhéről és zavarosságáról meg tudod állapítani (ha te nem, a szüleid), hogy fel kell-e forralni ivás vagy főzés előtt, esetleg át kell szűrni apró kavicsokon, vagy semmiképp nem szabad inni belőle, legfeljebb kéz és lábmosásra lesz jó... És ha mindenképp ihatatlan, honnan vesztek ivóvizet? Érkezhettek hozzáatok teherautó vizes hordókkal vagy palackokkal megrakva? Mennyi jut egy családnak? És meddig elég?

Küldenék neked magamról is fényképet, régi fekete-fehér fotót, amelyen olyan idős vagyok, mint te, és vizet hozok az utca végi artézi kútról. Töltöm a 8 literes ceglédi kannámat, vagy a 10 literes zománcos vödöröt (emlékszem, sárga volt, és a szája körül itt-ott lepattogzott a zománc). Egyszerre a kettőt még nem bírtam el, csak később, 14-15 éves koromban, akkor már két kannával, két vödörrel vittem haza. Nagymosás előtt mindig én hordtam meg a vizet, anyámnak épp elég volt a mosás. Az udvarunkon volt ásott kút is, ihatatlan vizű, és túl kemény. Nyári estéken, focizás után abban öblítettem le magamról a port vagy a sarat. Az utcai ivókút hasonlított a tiédhez, de nem hosszú lengő karja volt, csupán rövid nyomórúdja, azt kellett erővel lenyomni, és jött fel a víz, a saját nyomásától. Mélyről jött, 800-1000 méterről, és kristálytisza volt, nagyszerű ízű, legalábbis nekem. Más vidékről jövők túl vasízűnek találták. Mi nagyon szerettük. Akkor még csak a belvárosban volt vezetékes víz, a kertvárosban, ahol laktunk, ilyen nyomós ivókutak működtek, csaknem minden utcáson. 200-300 méternél nem kellett messzebbre menni vízért.

Hideg teleken szalmával burkoltuk, hogy be ne fagyjon – ezt biztosan nehezen tudod elképzelni, hiszen nálatok sohasem fagy meg a víz.

Szeretném, ha te is mesélnél magadról. Jól képzelem-e, hogyan élsz? Igaz-e, amit az előbb leírtam a kép láttán, amelynek közepén te vagy. Azt gondold, igaznak éppen igaz, elég jól ettaláltam, miért jöttél erre a távoli kútra, de nem érted, miért kell mindezt leírni. Kinek fontos és kinek hasznos? Te benne élsz a képben, én meg írok róla. Micsoda különbség! A tiszta víz fontos, de azt nem tudok neked adni. Hiába mesélem el, hogy 60 évvel ezelőtt én is ugyanolyan kútra jártam vízért, mint most te, vizeink és helyzetünk között mégis akkora a különbség, mint a földrajzi távolság országaink között.

Számodra ihatatlan, sőt, mérgező volna a ti „tiszta” ivóvizetek is, és valószínűleg te sem tudnád meginni a mi artézi vizünket, ha nem is halnál bele. Évezredek különbségei vannak testünk működésébe kódoltan, mindketten a saját klímánkhoz, életmódunkhoz formálódtunk testestől-lelkestől. Ahogyan vizeink ihatatlanok egymás számára, ugyanilyen távoliak a gondolataink, hiteink, vágyaink. Úgy érezzük, mi élünk „kulturáltabb”, jobb körülmények között, egészségesebb, komfortosabb környezetben. De talán ebben sincs igazunk. Ti tudtok valamiről, amit a mi elménk nem fogad be, olyasmiben hisztek, amit mi képtelenségnek tartunk – mintha rátok érvényesebb volna a mi Pál apostolunk mondása: „...az Istennek békesége, amely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveteket...”

Nem ismerjük és nem értjük egymást. A legközelebb akkor leszünk, ha ezt belátjuk. Te meg csak szeretnél jó vízhez jutni.

Először azt gondoltam, képekhez szöveget írni majdnem olyan képtelenség, mint a zenét elmagyarázni. A jó kép mindent elmond. De tévedtem. A riportképeken, a tájakhoz, kultúrákhoz kötődő életképeken sok minden látható, amiről a más kultúrában, más földrészen lakóknak szavakat is kell mondani, különben érthetetlen vagy félreértett a kép. Az érzéseket, az asszociációkat, amit a kép látványa kelt bennem, szavakkal tudom kifejezni. Mégis: hogy jövök én ahhoz, hogy az indiai képekről bármit mondjak!? Jó, hogy láttalak, hogy tudok rólad, távoli, ismeretlen kisfiú. Csöndességre, kivételesen jó sorsom felismerésére, így hálára tanítottál. Köszönöm neked.

Mégiscsak el kellene készíteni a Liget angol nyelvű, nyári különkiadását.